

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Tdo/28/2026
Identifikačné číslo spisu:	1124010509
Dátum vydania rozhodnutia:	03.06.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Bargel
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:1124010509.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Martina Bargela a sudcov JUDr. Emila Klemaniča a JUDr. Martina Ľuptáka, PhD., MBA na neverejnom zasadnutí konanom 3. júna 2026 v Bratislave v trestnej veci obvineného W.W. Z. pre zločin prevádzachstva podľa § 355 ods. 1, ods. 3 písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. j) Trestného zákona, o dovolaní obvineného podanom proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 3To/105/2024, z 3. septembra 2024

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného W. Z. o d m i e t a .

Odôvodnenie

Rozsudkom Mestského súdu Bratislava I, sp. zn. 5T/9/2024, zo 7. mája 2024, v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave, sp. zn. 3To/105/2024, z 3. septembra 2024 bol obvinený W. Z. uznaný za vinného zo spáchania zločinu prevádzachstva podľa § 355 ods. 1, ods. 3 písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. j) Trestného zákona, ktorého sa dopustil na skutkovom základe uvedenom vo výrokovej časti rozsudku súdu prvého stupňa. Za to bol obvinenému podľa § 355 ods. 3 Trestného zákona, § 38 ods. 2, ods. 3 Trestného zákona s prihliadnutím na § 36 písm. j) Trestného zákona uložený trest odňatia slobody vo výmere 7 (sedem) rokov, pričom podľa § 48 ods. 2 písm. a) Trestného zákona bol na výkon uloženého trestu odňatia slobody zaradený ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom stráženia. Podľa § 65 ods. 1, ods. 4 Trestného zákona mu bol tiež uložený trest vyhostenia na 7 (sedem) rokov.

Proti uzneseniu krajského súdu podal obvinený prostredníctvom svojho obhajcu dovolanie s poukazom na dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku [zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu], podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku [rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom] a podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku [rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť].

V podanom dovolaní obvinený uviedol k dôvodom dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) a písm. g)

Trestného poriadku v podstate nasledovné:

„Odsúdený sa od začiatku prípravného konania pri svojom výsluchu ako obvineného 31. augusta 2023 o 22.10 hod. vyslovne chcel zúčastniť výsluchov migrantov a chcel im klásť otázky a nie ako uvádza Mestský súd v odôvodnení svojho rozsudku [...], že mal záujem zúčastniť sa iba výsluchu C. I.. Preto nesúhlasil s čítaním ich zápisníc z výsluchu svedkov, navyše o ich prepočutie obhajoba žiadala v podstate od začiatku prípravného konania, keď sa mohli títo svedkovia (migranti) nachádzať na území Slovenskej republiky, a to vzhľadom na tvrdenia odsúdeného, v zmysle ktorých vypočutí svedkovia migranti klamali vo svojich výpovediach. Takýto postup považuje obhajoba za závažné porušenie práv na obhajobu a spravodlivý proces obžalovaného, najmä s ohľadom na ochranu jeho ľudských práv ako cudzinca, ktorý neovláda jazyk, ani právny poriadok Slovenskej republiky a v najdôležitejšej fáze trestného konania, kde boli zabezpečované všetky dôkazné prostriedky, nemal zabezpečenú riadnu obhajobu svojich práv.

Obhajoba žiadala opakovane už v prípravnom konaní, ako aj v konaní pred súdom vypočuť nelegálnych migrantov G. S., T., C. I., S. T. a I. A. S. a odstrániť závažné rozpory v ich výpovediach. Pre obhajobu obžalovaného, vypočutie týchto svedkov, prípadne ďalších z 18 nelegálnych migrantov a ich konfrontácia s odsúdeným boli zásadné v tomto konaní, preto obhajoba nesúhlasila len s prečítaním ich zápisnice v súdnom konaní a máme za to, že mali byť vypočutí opakovane už v prípravnom konaní, za prítomnosti obhajcu obžalovaného, ako aj pred súdom. K vypočutiu svedkov obhajoba jednoznačne zastáva názor, že mali byť vypočutí aj ostatní migranti, ktorí sa nachádzali vo vozidle. Tieto osoby, nakoľko išlo o osoby inej štátnej príslušnosti ako Slovenska alebo EÚ a rovnako odsúdený neovláda slovenský jazyk, mali byť pre zabezpečenie riadnej obhajoby vypočuté za prítomnosti obhajcu obžalovaného, hlavne z dôvodu, keď išlo o nelegálnych migrantov. To obhajoba namietala počas celého prípravného konania vrátane súdneho, a rovnako žiadala vypočuť aj policajtov, ktorí sa nachádzali pri zadržaní obžalovaného. Lebo ako vyplynulo z ich výsluchov ako svedkov - policajtov Z. M. a I. P. K. sú v ich výpovediach také nezrovnalosti a protirečenia, že ich bolo potrebné odstrániť minimálne vypočutím policajtov.

V tejto súvislosti došlo zásadným spôsobom k porušeniu práva odsúdeného na obhajobu. Výpovede týchto svedkov boli kľúčové pri rozhodovaní o vine odsúdeného. Obdobným, ba až priam totožným postupom ako tomu bolo v tomto prípade postupovali OČTK a konajúce súdy aj v prípade, ktorý bol predmetom prieskumu sťažnosti na ESLP vo veci Al Alo proti Slovenskej republike, č. 32084/19, a v ktorej bolo rozsudkom ESLP z 10. mája 2022 deklarované porušenie práva na obhajobu odsúdeného Slovenskou republikou. [...] Aj v konaní Al Alo, konajúce slovenské súdy argumentovali tým, že vzhľadom na vyhostenie migrantov (svedkov) títo boli označení za nedostihnuteľných, pričom nezákonným spôsobom zaťažili obhajobu tým, aby preukázala, že títo svedkovia majú oprávnenie vstúpiť na územie Slovenska. Základným pravidlom je, aby svedok vypovedal pred súdom, a je potrebné vykonať všetko potrebné, aby bola účasť svedka v konaní pred súdom zabezpečená, avšak v tomto konaní sa konajúce súdy ani len nesnažili o zabezpečenie účasti týchto svedkov na pojednávaní a jednoducho odkázali na ich nedostihnuteľnosť, pričom obhajoba výslovne nesúhlasila len s prečítaním ich zápisnice v súdnom konaní a máme za to, že mali byť vypočutí opakovane už v prípravnom konaní, za prítomnosti obhajcu obžalovaného, ako aj pred súdom. V zmysle [označeného] rozhodnutia ESLP možno už postup vyšetrovateľa PZ, ktorým bol odsúdený upozornený, že svedkov nebude možné v budúcnosti znova z dôvodu readmisie vypočuť považovať za nezákonný. Správnym postupom by sa aj vzhľadom na predchádzajúce porušovanie práva na obhajobu Slovenskou republikou javil ten postup, kedy by si vyšetrovateľ PZ zabezpečil kontaktné údaje svedkov, ktorí budú bezodkladne administratívne vyhostení, a to za tým účelom, aby mohla byť ich výpoveď v trestnom konaní riadne zopakovaná, a tým aby boli zachované všetky práva odsúdeného, a to so zreteľom na právnu záväznosť rozhodnutí ESLP. Ďalším argumentom konajúcich súdov, ktorý neobstojí bolo, že odsúdený od svojej požiadavky vo vzťahu k účasti na výsluchu ostatných uvedených migrantov upustil. Avšak to neznamená, že sa vzdáva aj práva vypočuť svedka v celom trestnom konaní. Aj tento argument konajúcich súdov bol prekonaný ESLP v rozhodnutí vo veci Al Alo a taktiež v uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. IV. ÚS 226/2022, z 3. mája 2022 [...] je priam nemysliteľné aby bol odsúdený na základe výpovedí migrantov, ktorých výpovede neboli možné zavinením Slovenskej republiky zopakovať, pričom sa OČTK ani len neusilovali o zabezpečenie týchto svedkov za účelom budúcej výpovede v tomto trestnom konaní alebo aspoň vyžiadanim kontaktných údajov na týchto svedkov (pričom v spise sa nachádzajú

kontaktné údaje týchto svedkov, napr. občiansky preukaz svedka I. A. S., číslo listu 124). Ako to vyplýva aj z označeného rozhodnutia ESLP, prečítanie výpovedí na hlavnom pojednávaní pred súdom je prípustné len vtedy, ak sú tieto výpovede dostatočne spoľahlivé. Avšak tieto výpovede vzhľadom na viacero závažných rozporov, ktoré boli obhajobou namietané počas celého konania spoľahlivé nie sú.

Neobstoí ani argument, že tieto dôkazy sú podporené aj inými dôkazmi, a teda že nie sú rozhodujúcimi dôkazmi. Policajti, ktorí v tomto konaní vypovedali nedokázali určito preukázať, že motorové vozidlo s migrantmi šoféroval odsúdený. Rovnako túto skutočnosť nemožno považovať za preukázanú zo vzoriek DNA na volante a riadiacej páky, ktorých sa musel odsúdený logicky dotknúť, keď ako pasažier sediaci v strede kabíny motorového vozidla vystupoval cez miesto vodiča auta. Okrem uvedeného závery vypracovaného znaleckého posudku z biológie potvrdili, že DNA stopa č. 2 a 3 (teda stopy z riadiacej páky a volantu) pochádzajú od minimálne troch osôb a odsúdený je len jednou z nich. Ku skutku sa odsúdený nepriznal a popiera, že by spáchal akýkoľvek trestný čin. Dokonca aj závery znaleckého dokazovania o dĺžke hovoru odsúdeného sú v zásadnom rozpore s výpoveďami policajtov, ktorí tvrdili, že odsúdený mal údajne telefonovať 20-30 minút (svedok M. pri výsluchu na HP 26. marca 2024 uviedol, že odsúdený telefonoval 20-30 min. a má pocit, že aj niečo písal v telefóne) Avšak podľa hovorov zo znaleckého posudku v čase, keď malo dôjsť ku skutku, bola komunikácia cez mobilný telefón Xiaomi Redmi necelé dve minúty, posledný hovor bol pred 00.30 hod. pričom z výsluchu svedka policajta M.Q., ktorý vypovedá, že odsúdeného videl telefonovať v čase okolo 03.30 hod. ráno, čo sa zásadne vylučuje so závermi znaleckého posudku. Koho teda svedok M. videl telefonovať 20 až 30 minút, ak to podľa znaleckého dokazovania nebol odsúdený? To mohla byť práve tá osoba, ktorá šoférovala motorové vozidlo.

Je nepochybné, že rozhodujúcimi dôkazmi boli zápisnice zo svedeckých výpovedí migrantov, ktoré však boli ako dôkazy neprípustné v tomto konaní. Konajúce súdy na jednej strane ospravedlňujú nezrovnalosti v ich výpovediach tým, čo zažili v posledných dňoch pred výsluchmi avšak na druhej strane, ich výpovede považujú aj napriek tomu čo zažili za dostatočne dôveryhodné (pričom viacerí z migrantov počas jazdy spali) na to, aby som bol na ich základe odsúdený na nepodmienečný trest odňatia slobody vo výmere siedmich rokov. Odsúdený zásadne odmieta svoje odsúdenie na základe takto nedostatočne zisteného skutkového stavu a na základe nezákonne vykonaných dôkazov (prečítanie výpovedí migrantov) v spojení s nič nepreukazujúcim znaleckým dokazovaním (ani posudok z biológie (DNA stopy na volante a riadiacej páke) ani znalecký posudok z obsahu mobilného telefónu) a taktiež na základe rozporuplných výpovedí svedkov - policajtov.

Nakoľko je judikatúra ESLP pre zmluvné strany Dohovoru záväzná, s prípadom Al Alo ktorý sa viedol voči Slovenskej republike mali byť vyšetrovatelia PZ, ktorí prešetrojú trestné činy prevádzachstva, v rámci výkonu rozhodnutí ESLP pred Výborom ministrov Rady Európy upovedomení a ich postupy v prípade zabezpečovania dôkazov pri vyšetrovaní trestných činov prevádzachstva mali byť s týmto rozhodnutím ESLP zharmonizované, resp. SR mal prijať v nadväznosti na predmetný rozsudok ESLP také konkrétne a všeobecné opatrenia, aby v prípade stíhania trestných činov prevádzachstva bolo možné vypočúť migrantov aj po ich administratívnom vyhostení. Teda mala byť zabezpečená skutočná možnosť zopakovať výsluch svedka migranta (dopytom o osobné údaje, tel. č., adresu trvalého, resp. budúceho pobytu, a pod.), ktorý bude z pochopiteľných dôvodov administratívne vyhostený z krajiny. A teda k závažnému porušeniu práva na obhajobu došlo práve tým, že aj po tom, čo mali OČTK a konajúce súdy vedomosť o pre nich záväznom rozhodnutí ESLP vo veci Al Alo proti Slovenskej republike, nezákonne pripustili v konaní pred súdom ako hlavný a usvedčujúci dôkaz prečítanie nedôveryhodných a rozporuplných výpovedí migrantov, pri ktorých nebol prítomný ani odsúdený ani jeho obhajca.“

Obvinený v podanom dovolaní poukázal aj na ďalšie z jeho pohľadu závažné rozpory vo výpovediach vypočutých svedkov a osobitne zdôraznil, že spochybňuje rozhodnutia konajúcich súdov z dôvodu, že vychádzajú z nedostatočne objasneného skutkového stavu a z dôkazov získaných v rozpore so zákonom. Namietal taktiež aj znalecké posudky, ktoré nič relevantné nepreukázali a konštatuje, že výpovede svedkov - policajtov sú navzájom protirečivé.

K nesprávnemu právnenému posúdeniu zisteného skutku ako dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm.

i) Trestného poriadku obvinený uviedol v zásade nasledovné:

„Aj napriek rôznorodosti v rozhodovacej praxe tunajších súdov je obhajoba toho názoru, že došlo v

pripade odsúdeného k nesprávnemu hmotnoprávnemu posúdeniu zisteného skutku, a to tým, že bola použitá kvalifikovaná skutková podstata podľa ust. § 355 ods. 3 písm. d) Trestného zákona, s odkazom na ust. § 138 písm. j) Trestného zákona, v zmysle ktorého závažnejším spôsobom konania sa rozumie páchanie trestného činu na viacerých osobách. Migranti boli v tomto konaní iba v procesnom postavení svedkov a nie poškodených. Táto skutočnosť priam vylučuje použitie kvalifikovanej skutkovej podstaty, v zmysle ktorej je odsúdenému kladené za vinu, že spáchal trestný čin na viacerých osobách. Ak má zákonodarca záujem trestať prísnejšie páchatelov trestného činu prevádzachstva v prípade, že prevádzajú viacerých migrantov je potrebné to takto zadefinovať do Trestného zákona. Nie je prípustné aby takouto analógiou bol pričítaný závažnejší spôsob konania podľa ust. § 138 Trestného zákona, kedy obširným výkladom pojmu „na viacerých osobách“ (v tomto prípade na svedkoch) došlo k svojvôli konajúcich súdov, ktoré uložili odsúdenému tak prísny trest, a to práve kvôli výkladu pojmu „na viacerých osobách“, ktorý však odporuje litere zákona. Trestný čin, ktorého spáchanie bolo odsúdenému dané za vinu, nebol spáchaný na žiadnej osobe, a už vôbec nie na viacerých osobách. [...] Odsúdený a obhajoba sa stotožňujú s právnym názorom vysloveným Krajským súdom v Bratislave v rozsudku, sp. zn. 3To/88/2017, z 3. októbra 2017. Preto malo byť podľa názoru odsúdeného použitá iná, miernejšia kvalifikácia skutku, ktorý mu je kladený za vinu, a teda rozhodnutia Mestského súdu ako aj Krajského súdu sú založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku a na nesprávnom použití hmotnoprávných ustanovení Trestného zákona.“

S poukazom na vyššie uvedené obvinený navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky vyslovil, že rozsudkom súdu prvého stupňa v spojení s uznesením odvolacieho súdu bol porušený zákon v neprospech obvineného, vrátane ustanovení o konaní, ktoré daným rozhodnutiam predchádzali, aby zrušil rozsudok súdu prvého stupňa a uznesenie odvolacieho súdu, ako aj všetky ďalšie rozhodnutia, ktoré obsahovo na dané rozhodnutia nadväzujú, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením stratili podklad, aby ďalej prikázal súdu prvého stupňa, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol, a napokon aby rozhodol o väzbe obvineného tak, že ho prepustí na slobodu.

K dovolaniu obvineného sa vyjadril prokurátor a k argumentácii dovolateľa uviedol, že:

„Vo vzťahu k namietaným výsluchov svedkov z prípravného konania a prečítaní ich zápisníc na hlavnom pojednávaní uvádzam, že obvinený po svojom výsluchu pred vyšetrovateľom PZ 31. augusta 2023 vyjadril záujem o účasť na výsluchoch svedkov G. S. T., C. I., S. T. a I. A. S., kedy bol súčasne vyšetrovateľom upozornený, že svedkov nebude možné v budúcnosti znova z dôvodu neprítomnosti vypočuť. Odsúdený sa však zúčastnil len výsluchu svedkyne C. I., ktorej aktívne kládol otázky a následne od svojej požiadavky vo vzťahu k účasti na výsluchu ostatných menovaných migrantov upustil, čo vlastnoručne potvrdil svojim podpisom na úradnom zázname v prítomnosti tlmočníka. V uvedenej veci neboli v čase realizovania výsluchov svedkov v prípravnom konaní naplnené dôvody povinnej obhajoby. Z uvedeného vyplýva, že všetky výsluchy menovaných svedkov boli v prípravnom konaní zrealizované zákonným, kontradiktórnym spôsobom. V nadväznosti na uvedené bolo preto povinnosťou súdu oboznámiť obsah svedeckých výpovedí ich čítaním na hlavnom pojednávaní. Zároveň je potrebné uviesť, že tieto výsluchy neboli rozhodujúcimi dôkazmi proti odsúdenému, ale tieto boli podporené ďalšími výsluchmi svedkov (výpovede príslušníkov polície, znaleckým posudok KEU k biologickým stopám nájdeným v aute použitom na prevádzanie a podporené nelogickou výpoveďou odsúdeného). Z uvedeného dôvodu na predmetný prípad nemožno aplikovať rozhodnutie ESLP „Al Alo“. Záverom je potrebné uviesť, že odsúdeným opísané rozpory vo výpovediach svedkov sa týkali nepodstatných skutočností, ktoré nemali vplyv na posudzovanie samotného skutku. Vzhľadom na uvedené zastávam názor, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nebol naplnený.

K [...] dovolacej námietke [obvineného subsumovanej pod dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku] je potrebné uviesť, že názor vyslovený odsúdeným je v súčasnosti prekonaný uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 2Tdo/52/2018, z 11. decembra 2018, podľa ktorého ustanovenie § 355 ods. 2 Tr. zák. chráni záujem štátu na kontrole osôb, ktoré prekračujú štátnu hranicu. Podľa tejto základnej skutkovej podstaty sa napĺňa objekt skutkovej podstaty tohto trestného činu pre jedinú osobu, ktorá nie je štátnym občanom Slovenskej republiky alebo osobou s trvalým pobytom na území Slovenskej republiky tým, že páchatel v úmysle získať pre seba alebo iného priamo či nepriamo finančnú výhodu alebo inú materiálnu výhodu, pre túto osobu buď organizuje nedovolené

prekročenie štátnej hranice Slovenskej republiky alebo prechod cez jej územie, alebo také konanie umožní, alebo v ňom pomáha, alebo na tento účel vyrobí, zaobstará, poskytne alebo drží falošný cestovný doklad alebo falošný doklad totožnosti. Na rozdiel od toho, v odseku 3 tejto skutkovej podstaty, ak páchatel čin uvedený v základnej skutkovej podstate spácha závažnejším spôsobom konania, je prísnejšie trestaný. Pod závažnejším spôsobom konania podľa § 138 písm. j) Tr. zák. je potom možné chápať aj naplnenie základnej skutkovej podstaty uvedenej v odseku 2 § 355 Tr. zák. nie na jedinej, ale na viacerých osobách. Tým sa naplňa kvalifikovaná skutková podstata tohto trestného činu podľa § 355 ods. 3 písm. d) Tr. zák. [s poukazom na už uvádzané ustanovenie § 138 písm. j) Tr. zák.]. Nezáleží pritom na tom, že osoba, resp. osoby uvedené v ods. 2, resp. ods. 3 písm. d) § 355 Tr. zák. nie sú poškodenými osobami, ani predmetom útoku a pod., pretože zákonodarca mal zrejme na mysli prísnejšie postihnúť konanie páchatel'a vo vzťahu k viacerým osobám, než vo vzťahu k jednej jedinej osobe. S poukazom na vyššie uvedené zastávam názor, že vo veci nebol naplnený ani dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.“

Prokurátor v závere svojho vyjadrenia navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie obvineného W. Z. odmietol.

+ + +

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 377 Trestného poriadku) skúmal procesné podmienky na podanie dovolania a zistil, že dovolanie bolo podané proti prípustnému rozhodnutiu (§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Trestného poriadku], osobou oprávnenou na podanie dovolania (§ 369 ods. 2 písm. b) Trestného poriadku], prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Trestného poriadku), v zákonnej lehote (§ 370 ods. 1 Trestného poriadku), na súde, ktorý rozhodol v prvom stupni (§ 370 ods. 3 Trestného poriadku), podané dovolanie spĺňa obligatórne náležitosti (§ 374 ods. 1, ods. 2 Trestného poriadku) a dospel k záveru, že je zrejmé, že dôvody dovolania podľa § 371 Trestného poriadku nie sú splnené.

Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, pričom nielen z označenia tohto opravného prostriedku ako mimoriadneho, ale predovšetkým zo samotnej úpravy dovolania v Trestnom poriadku je zrejmé, že dovolanie nie je určené na nápravu akýchkoľvek pochybení súdov, ale len tých najzávažnejších - mimoriadnych - procesných a hmotnoprávných chýb. Tie sú ako dovolacie dôvody taxatívne uvedené v ustanovení § 371 ods. 1 Trestného poriadku.

V porovnaní s dôvodmi, ktoré opodstatňujú podanie odvolania, sú dovolacie dôvody koncipované podstatne užšie. Je tomu tak z dôvodu, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktorým bola vec právoplatne skončená. Predstavuje tak výnimočný prielom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Právoplatnosť súdneho rozhodnutia v sebe poníma jeho faktickú nezmeniteľnosť (formálna právoplatnosť) a záväznosť (materiálna právoplatnosť). Preto sú možnosti podania dovolania - vrátane dovolacích dôvodov - striktne obmedzené, aby sa potenciálne širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala v rámci konania pred dovolacím súdom ďalšia riadna opravná inštancia a dovolanie nebolo chápané len ako ďalšie odvolanie. Pokiaľ by totižto zákonodarca zamýšľal urobiť z najvyššieho súdu tretí stupeň s plnou jurisdikciou, nestanovil by katalóg dovolacích dôvodov.

K dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu.

Právo na obhajobu tak, ako je zakotvené v článku 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, v článku 40 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd i v článku 6 ods. 3 písm. b), písm. c), písm. d) Dohovoru a v neposlednom rade v ustanovení § 2 ods. 9 Trestného poriadku treba chápať ako vytvorenie podmienok pre úplné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov, činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva. Právo na obhajobu patrí

k základným atribútom spravodlivého procesu, keďže zabezpečuje aj rovnosť zbraní medzi obvineným na jednej strane a prokurátorom na druhej strane. Zmyslom tohto práva je zaručiť ochranu zákonných záujmov a práv osoby, proti ktorej sa konanie vedie, pretože aj bezchybné rešpektovanie práva na obhajobu, je dôležitým predpokladom vydania zákonného a spravodlivého rozhodnutia.

Zásada práva na obhajobu vyjadruje požiadavku, aby v trestnom procese bola zaručená ochrana práv a záujmov osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, a je teda nevyhnutým prostriedkom úspešného výkonu súdnictva smerom k ochrane základných práv a slobôd. Jej legislatívne vyjadrenie a reálne zabezpečenie svedčí v podstate nielen o stupni demokracie v trestnom procese daného štátu, ale vo svojej podstate jej realizácia v čo najširšom meradle je nielen v záujme osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ale v záujme celej spoločnosti, pretože toto právo neplynie len z ochrany práv jednotlivca, ale aj zo záujmu štátu na zistenie pravdy. Podľa názoru dovolacieho súdu právo na obhajobu sa zaručuje ako základné právo fyzickej osoby, ktoré podlieha všetkým pravidlám, ktoré sa uznávajú pri ochrane základných práv a slobôd, a možno ho vnímať aj ako prostriedok nastoľujúci spravodlivú rovnováhu medzi verejnými záujmami, ktoré sú predmetom ústavnej ochrany.

Zaoberajúc sa konkrétnymi námietkami obvineného ohľadne porušenia jeho obhajobných práv najvyšší súd dáva do pozornosti, že právu obvineného spočívajúcemu v možnosti navrhovať dôkazy zodpovedá paralelne existujúca povinnosť orgánov činných v trestnom konaní a súdu zaoberať sa každým dôkazným návrhom a najneskôr pred meritórnym rozhodnutím tomuto návrhu buď vyhovieť, alebo ho odmietnuť (§ 272 ods. 3 Trestného poriadku), prípadne rozhodnúť o tom, že sa ďalšie dôkazy vykonávať nebudú (§ 274 ods. 1 Trestného poriadku - primerane pozri R 116/2014).

Pre posúdenie možnosti aplikácie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku je v tom-ktorom prípade dôležité zistenie, že sa konkrétny súd predloženým návrhom na doplnenie dokazovania zaoberal, avšak sa mu rozhodol z určitých dôvodov nevyhovieť. Je potrebné si uvedomiť, že súd nie je povinný vykonať dôkazy, ktoré strany nenavrhli a nemusí vykonať ani tie dôkazy, ktoré strany síce navrhli, ale súd ich nepovažuje za rozhodné a dôležité pre spravodlivé rozhodnutie (§ 272 ods. 3 Trestného poriadku, § 2 ods. 10 Trestného poriadku, § 2 ods. 11 Trestného poriadku) a napokon súd nemusí vykonať ani tie dôkazy, ktoré strany síce navrhli, ale „neskoro“ (§ 240 ods. 3 druhá veta Trestného poriadku), alebo neprejavili reálnu snahu o ich vykonanie (§ 240 ods. 4 tretia veta Trestného poriadku).

Nejde o porušenie práva na obhajobu, ak súd nevyhovie dôkazným návrhom obhajoby z dôvodu, že skutkový stav považuje za zistený v dostatočnom rozsahu pre rozhodnutie. Zároveň ale platí, že rozhodnutie súdu o odmietnutí návrhov na doplnenie dokazovania môže za istých okolností predstavovať porušenie práva na obhajobu - § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Stane sa tak vtedy, ak súd v uznesení o odmietnutí návrhov na doplnenie dokazovania podľa § 272 ods. 3 Trestného poriadku, (ktoré sa len vyhlási a zaznamená do zápisnice o hlavnom pojednávaní alebo verejnom zasadnutí a písomne nevyhotovuje), resp. minimálne v odsudzujúcom rozsudku v zmysle § 168 ods. 1 druhá veta Trestného poriadku, alebo v rozhodnutí odvolacieho súdu vo veci samej, nevysvetlí (neodôvodní) aspoň stručným, no zrozumiteľným a presvedčivým spôsobom nadbytočnosť a nepotrebnosť doplnenia dokazovania.

Pre bližšie vysvetlenie najvyšší súd uvádza, že právo na obhajobu je porušené predovšetkým v prípade existencie tzv. opomenutého dôkazu. Podľa doktríny opomenutých dôkazov je opomenutým predovšetkým taký dôkaz, ktorého vykonanie má pre posúdenie otázky viny zásadný význam, avšak vo veci rozhodujúci súd jeho vykonanie bez adekvátneho odôvodnenia odmietne, prípadne jeho vykonanie úplne opomenie bez akéhokoľvek odôvodnenia, čím v konečnom dôsledku dochádza k tomu, že vo vlastných rozhodovacích dôvodoch o ňom vo vzťahu k jeho odmietnutiu absentuje akákoľvek zmienka, alebo zmienka je len okrajová a všeobecná, nezodpovedajúca povahe a závažnosti veci.

Z podaného dovolania najvyšší súd zistil, že dovolateľ namietal nevykonanie dokazovania v rozsahu jeho návrhov na výsluch svedkov - F. a X. (porovnaj č. I. 406, resp. č. I. 471 súdneho spisu). Pokiaľ ide o námietku obvineného, že neboli vykonané ani výsluchy ďalších z 18 zaistených migrantov, dovolací súd

poznámenáva, že z obsahu predloženého spisového materiálu nezistil, že by obvinený takýto návrh na vykonanie dokazovania v konaní pred súdom predložil. Zo spisového materiálu vyplýva len to, že obvinený namieta nevykonanie týchto výsluchov v priebehu prípravného konania (č. l. 396, 471 a 532 súdneho spisu), čo však nemožno považovať za návrh na výsluch konkrétnych svedkov v konaní, o ktorom by bolo potrebné zo strany konajúceho súdu rozhodnúť a prípadné odmietnutie návrhu osobitne odôvodniť. Z rozhodnutí súdov nižších stupňov je navyiac zrejmé, že sa s touto námietkou obvineného vo vzťahu k prípravnému konaniu riadne vysporiadali (porovnaj str. 12 uznesenia odvolacieho súdu).

Najvyšší súd nahliadnutím do predloženého spisového materiálu zistil, že súd prvého stupňa o návrhu obvineného na výsluch svedkov F. a X. rozhodol na hlavnom pojednávaní konanom 7. mája 2024 uznesením tak, že tieto návrhy obhajoby na vykonanie dôkazov podľa § 272 ods. 3 Trestného poriadku odmietol (viď č. l. 471 súdneho spisu). Rozhodnutie o odmietnutí týchto návrhov na vykonanie dokazovania súd prvého stupňa vo svojom rozsudku odôvodnil nasledovne (str. 6 rozsudku súdu prvého stupňa):

„Rovnako nepodstatné súd vyhodnotil námietky obhajoby ohľadne dĺžky telefonovania obžalovaného (zvlášť ak sám obžalovaný potvrdil, že z vozidla vystúpil a svedok M. zas nekonkretizoval, ako dlho obžalovaný telefonoval, pozn.). Značka dodávky bola ustálená zápisnicou o obhliadke miesta činu a totožnosť vodiča bola jednoznačne zistená výsluchom menovaných migrantov (ako aj svedka M. a nepriamo svedka I.. K., ktorí opoznali obžalovaného aj s odstupom času a po zmene zovňajšku, pozn.). Z týchto dôvodov súd ako nadbytočné podľa § 272 ods. 3 Tr. por. odmietol návrhy na doplnenie dokazovania výsluchom svedkov X. a F. (ani z úradného záznamu z 31. augusta 2023 nemožno vyvodíť, že by E. vnímal svedkom M. popisovanú situáciu inak, č. l. 260, pozn.).“

Po podaní riadneho opravného prostriedku a po predložení veci odvolaciemu súdu sa námietkami obhajoby ohľadne nevykonania navrhovaného dokazovania zaoberal aj odvolací súd, ktorý v dovolaní napadnutom uznesení pomerne rozsiahlo doplnil odôvodnenie súdu prvého stupňa nasledovne (str. 9 - 11 uznesenia odvolacieho súdu):

„Súd prvého stupňa postupoval správne, keď odmietol vykonať dôkaz vypočutím ďalších dvoch príslušníkov PZ, pretože výpoveď svedka Z. M. bola zrozumiteľná v tom, že v civilnom oblečení vykonávali hliadkovú službu a počas toho, ako boli s vozidlom zaparkovaní, prišlo vozidlo s migrantami a zaparkovalo 2 až 3 metre od nich. Z fotodokumentácie pritom rezultuje, že vozidlo s migrantmi nemohlo zaparkovať vedľa vozidla s policajcami, pretože sa jednalo o parkovanie popri ceste, ale muselo zastaviť pred nimi. Vozidlo na základe predchádzajúcej generálnej výzvy o uniknutých vozidlách s prevádzkačmi po zrealizovanom zákroku pozorovali určitú dobu, obžalovaný bol jedinou osobou, ktorá z vozidla vystúpila. Vozidlo stále pozorovali, a preto svedok vylúčil, že by z neho ešte niekto iný vystúpil. Z výpovede policajta I.. Z. K., ktorý bol členom dodatočne privolanej hliadky, vyplynulo, že on pristúpil k vozidlu zo strany vodiča, vpredu sedeli len 2 osoby, a to obžalovaný v strede a žena na sedadle spolujazdca.

Odvolací súd súhlasí so súdom prvého stupňa, že bolo nadbytočné vypočúvať druhého člena z hliadky Z. M., i druhého člena z hliadky I.. Z. K., pretože nimi uvádzané podstatné okolnosti korešpondujú s úplne nezávislou skupinou dôkazov, a to s výpoveďami vypočutých migrantov, a súčasne nie je pravda, že skutočnosti uvádzané svedkom Z. M. ohľadom výhľadových možností sú vylúčené. Naopak, prihliadajúc na fotodokumentáciu zachytávajúcu pomery na mieste, je výpoveď policajta M. exaktná ohľadom toho, čo vidieť mohol, a čo vidieť nemohol. Podstatné je pritom to, či vozidlo mohla viesť osoba odlišná od obžalovaného, ktorá by po príjazde vozidla vystúpila, odišla z miesta a nebola identifikovaná. Nie je správny argument obhajoby, že policajt Z. M. nepotvrdil, že vozidlo viedol obžalovaný. Takáto interpretácia jeho výpovede nezodpovedá skutočnému obsahu jeho výpovede, kedy síce uviedol, že nevidel obžalovaného šoférovať, avšak pozoroval vozidlo, z ktorého vystúpila len jedna osoba, obžalovaný, ktorý telefonoval, a následne opäť nastúpil do vozidla. Ak teda svedok vylúčil, že z vozidla vystúpil niekto ďalší, a zároveň vo vozidle vpredu sedel len obžalovaný a C. I., ktorá evidentne nešoférovala, jedinou logickou možnosťou je, že obžalovaný bol vodičom, hoci ho svedok M. pri šoférovaní nevidel. Svedok Z. M. sa nachádzal na mieste zadržania ešte pred príchodom inkriminovaného vozidla a toto cielene v rámci plnenia služobných úloh pozoroval. Jasne a exaktne interpretoval, čo vnímal a videl, pričom niet žiadneho dôvodu polemizovať o tom, či jeho pozornosti

mohlo uniknúť, že z vozidla, ktoré cielene pozoroval, nebadane niekto vystúpil a odišiel na neznáme miesto. Na takúto úvahu nie je žiaden racionálny dôvod, keď odvolací súd na rozdiel od obhajoby nezistil vo výpovedi svedka vnútorné ani logické rozpory, a tiež nezistil rozpornosť jeho výpovede s výpoveďou I. K. či migrantov o udalostiach, ku ktorým došlo na ulici Z. K. Z.. Obhajoba pri svojej argumentácii, že svedok nemohol cez zatmavené sklá vzhľadom na rozmery oboch vozidiel vidieť, kde pred vystúpením z vozidla obžalovaný sedel, odvádza pozornosť od podstatnej skutočnosti, a to, že ak by z vozidla, ktoré stálo v rozhlade policajnej hliadky, ktokoľvek pred obžalovaným vystúpil, uvedené by vidieť museli, a keďže nič také nevideli, je potrebné prijať záver, že okrem posádky vozidla, ktorá bola následne legitimovaná, nikto iný vo vozidle nebol, a ani z neho pred obžalovaným nevystúpil. Ak vozidlo s migrantami zaparkovalo 2 až 3 metre pred vozidlo s policajtami v civilnom oblečení, je logické tvrdenie svedka, že nevidel obžalovaného presadať zo sedadla vodiča na sedadlo spolujazdca, pretože mu vo výhlade bránili zatmavené sklá, a súčasne je logické, že videl, kto vystupoval alebo nevystupoval z vozidla pred ním, pretože mimo vozidla mu vo výhlade nič nebránilo.

Odvolací súd nezistil nedostatočnosť alebo nepresvedčivosť ani vo vzťahu k výpovedi svedka I. Z. K., ktorý síce primárne uviedol, že si udalosti presne nepamätá, následne však pomerne podrobne popísal, čo sa po jeho príchode na miesto činu odohralo. Jasne konkretizoval, že vozidlo jeho hliadky zaparkovalo v blízkosti vozidla zn. Renault, že pristúpil k vozidlu, svietil dovnútra, videl vpredu obžalovaného v strede a na sedadle spolujazdca ženu, vzadu vo vozidle migrantov, obžalovaný po vystúpení z vozidla zahodil papier, policajt ho vyzval, aby ho zdvihol, nech tu nerobí „bordel“. Navyše, táto výpoveď z hľadiska skutkového záveru o tom, kto bol vodičom vozidla s migrantami, nie je, na rozdiel od výpovede svedka Z. M., rozhodujúca. O to menej významná by bola výpoveď druhého člena hliadky policajta X..“

S prihliadnutím na citované časti odôvodnení rozsudku súdu prvého stupňa a uznesenia odvolacieho súdu podľa dovolacieho súdu nemožno konštatovať, že by v trestnej veci obvineného boli prítomné tzv. opomenuté dôkazy vo význame dôkazov, ktoré konajúce súdy napriek návrhom obhajoby na ich vykonanie ignorovali alebo odmietli bez toho, aby svoje rozhodnutie adekvátne odôvodnili. Naopak z obsahu spisu je zrejmé, že právo dovolateľa na riadne a presvedčivé odôvodnenie nadbytočnosti a nepotrebnosti ním navrhovaného dokazovania bolo zachované v dostatočnej miere. Inými slovami možno uzavrieť, že súd prvého stupňa, ako aj krajský súd o návrhoch obvineného na vykonanie dokazovania nemlčali a zrozumiteľne vysvetlili dôvody, ktoré ich viedli k odmietnutiu jeho návrhov.

Pokiaľ obvinený namietal porušenie jeho práva na obhajobu s poukazom na nesprávnu úvahu súdov ohľadne nepotrebnosti alebo nadbytočnosti ním navrhovaných (alebo aj nenavrhovaných) a z jeho pohľadu dôležitých dôkazov, resp. s poukazom na nesprávne hodnotenie vykonaných dôkazov súdmi, k týmto námietkam najvyšší súd uvádza nasledovné.

Na podklade dovolacích námietok spadajúcich pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nie je dovolací súd oprávnený skúmať hodnotenie dôkazov, ako ani „kvalitatívnu správnosť“ úvah skôr konajúcich súdov vo vzťahu k dostatočnosti dôkazného podkladu pre nimi vnímané zistenie skutkového stavu v miere spoľahlivej a obsahovo spôsobilej pre rozhodnutie vo veci samej. Dovolací súd rovnako nie je oprávnený (výnimku predstavuje procesná situácia, ak je dovolateľom minister spravodlivosti; viď § 371 ods. 3 Trestného poriadku) skúmať a meniť ani správnosť a úplnosť skutku zisteného práve na podklade už skôr vykonaného hodnotenia dôkazov, ktoré sa realizuje v konaní pred súdom prvého stupňa a odvolacím súdom.

Nevykonanie (arbitrárne), pre spravodlivé rozhodnutie známeho a dôležitého, významného či rozhodného dôkazu súdom alebo nesprávne hodnotenie dôkazov, môže byť dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku, pretože posúdenie rozsahu (ne)vykonaných dôkazov, ako aj posúdenie správnosti realizovaného hodnotenia vykonaných dôkazov je otázkou skutkovou a nie právnou. Za skutkové námietky sa pritom považujú námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne i hodnoteniu vykonaných dôkazov skôr konajúcimi súdmi. S ohľadom na to nemôže argumentácia dovolateľa, ktorým nie je minister spravodlivosti, spochybňujúca nevykonanie navrhnutého (alebo aj nenavrhnutého) dôkazu alebo uskutočnené hodnotenie vykonaných

dôkazov zodpovedať dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Výslovený záver v plnom rozsahu zodpovedá doterajšej aplikačnej praxi i judikatúre najvyššieho súdu o nemožnosti preskúmania správnosti a úplnosti skutkových zistení súdmi v pôvodnom konaní, s výnimkou prieskumu ich rozhodnutí uvedeným spôsobom z podnetu dovolania podaného ministrom spravodlivosti podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku.

Pokiaľ tak neúplnosť alebo nesprávnosť skutkových zistení súdmi v pôvodnom konaní dovolací súd nemôže preskúmať v rámci dovolateľom (obvineným alebo generálnym prokurátorom) uplatneného dovolacieho dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku, nemožno takéto skutkové preskúmanie rozhodnutí súdov v pôvodnom konaní dosiahnuť a vo svojej podstate obchádzať prostredníctvom uplatnenia dovolacieho dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, konkrétne uplatnením dovolacej námietky spočívajúcej v tom, že v pôvodnom konaní nebol vykonaný konkrétny dôkaz, ktorý však podľa subjektívneho hodnotenia dovolateľa vzhľadom na jeho význam (dôležitosť) vykonaný byť mal, resp. že súdy podľa subjektívneho hodnotenia dovolateľa v pôvodnom konaní nesprávne vyhodnotili vykonané dôkazy.

Osobitne k rozhodnutiu o nevykonaní navrhovaného dokazovania dovolací súd uvádza, že posúdenie dôležitosti (významu) konkrétneho dôkazu nie je možné bez komplexného vyhodnotenia dôkazného stavu na podklade rozsahu a kvality procesu dokazovania vykonaného súdmi v pôvodnom konaní, ktorého výsledkom je nimi zistený skutkový stav, v konečnom dôsledku odzrkadlený v tzv. skutkovej vete výroku o vine obvineného. Záver o dôležitosti (významu) takého dôkazu preto logicky nie je možný bez primárneho posúdenia otázky náležite zisteného skutkového stavu v zmysle § 2 ods. 10 Trestného poriadku, ktorý je zase výsledkom procesu hodnotenia dôkazov podľa kritérií upravených v § 2 ods. 12 Trestného poriadku, z ktorého obsahu je navyše nepochybné, že žiadny dôkaz v trestnom konaní nemožno posudzovať izolovane od iných, v danej veci zabezpečených, resp. vykonaných dôkazov.

Vyššie uvedený záver tak zohľadňuje systematickú prepojenosť jednotlivých dovolacích dôvodov upravených v § 371 ods. 1 Trestného poriadku, ich vzájomné vzťahy a obsahovú nadväznosť, v posudzovanom prípade medzi dovolacími dôvodmi upravenými v tomto ustanovení pod písmenami c) a i) a na vetu za bodkočiarkou v § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku logicky nadväzujúci ako jediný možný dovolací dôvod podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku. Dovolací súd z vyššie uvedených dôvodov zdôrazňuje svoju viazanosť skutkovými zisteniami súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu poznamenáva, že na poklade dovolania podaného obvineným nebol v tejto trestnej veci oprávnený skúmať a posudzovať odmietnuté návrhy obhajoby na vykonanie dokazovania z hľadiska ich významu pre skutkový stav predloženej veci, ako ani správnosť hodnotenia vykonaných dôkazov zo strany súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu [§ 371 ods. 1 písm. i), veta za bodkočiarkou Trestného poriadku].

S prihliadnutím na všetky zistené skutočnosti najvyššiemu nezostáva iné len konštatovať, že naplnenie dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku v zmysle zásadného porušenie práva obvineného na obhajobu na podklade vyššie uvedených námietok dovolateľa nezistil.

Z podaného dovolania ďalej vyplýva, že obvinený za dôkazy, ktoré mali byť vykonané nezákonným spôsobom, a ktorých vykonaním malo súčasne dôjsť k zásadnému porušeniu jeho práva na obhajobu, považuje výsluchy svedkov C. I., G. S. T., S. T.W. a I. A. S. vykonané na hlavnom pojednávaní konanom 7. mája 2024 formou prečítania zápisníc o ich výsluchoch z prípravného konania podľa § 263 ods. 3 písm. a) Trestného poriadku. Predmetné výsluchy dovolateľ považuje za rozhodujúce dôkazy, na ktorých má byť odsudzujúci rozsudok súdu prvého stupňa založený, a preto mali byť na hlavnom pojednávaní podľa jeho názoru vykonané kontradiktórnym spôsobom, resp. súdy nižších stupňov a orgány činné v trestnom konaní mali vyvinúť vyššiu mieru úsilia na zabezpečenie účasti týchto svedkov na hlavnom pojednávaní.

Takto formulovanú dovoláciu námietku by bolo možné podradiť aj pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom.

S ohľadom na okolnosti prípadu, zohľadniac procesný postup orgánov činných v trestnom konaní v prípravnom konaní a súdov nižších stupňov v súdnom konaní, má pre podradenie označenej dovolacej námietky pod to ktoré „písmeno“ § 371 Trestného poriadku prioritný a zásadný význam právo na obhajobu a spravodlivý proces s ohľadom na rešpektovanie princípu kontradiktórnosti. V dôsledku toho má dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku špeciálnu povahu a dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku je k nemu vo vzťahu subsidiarity (porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 1Tdo/70/2024, z 19. februára 2025). Preto najvyšší súd vyššie uvedenú dovoláciu námietku podradil pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

Za účelom overenia tvrdení obvineného najvyšší súd nahliadol do napadnutých rozhodnutí oboch súdov a zistil, že skutok popísaný v skutkovej vete odsudzujúceho rozsudku súdu prvého stupňa bol preukázaný okrem iných dôkazov aj na základe výsluchov svedkov - migrantov C. I., G. S. T., S. T. a I. A.W. S. z prípravného konania. Na predmetné dôkazy ako na usvedčujúce poukázal súd prvého stupňa, pričom súčasne uviedol, že výpovede S. T. a I. A. S. nepovažoval za ťažiskové (str. 5 - 7 rozsudku súdu prvého stupňa). Na hodnotenie dôkazov zo strany súdu prvého stupňa následne v odvolacom konaní nadviazal aj odvolací súd, ktorý taktiež poukázal okrem iných dôkazov aj na výpovede menovaných svedkov, zahrnul ich do množiny usvedčujúcich dôkazov a označil ich za priame dôkazy (porovnaj str. 8 - 14 uznesenia odvolacieho súdu).

Z odôvodnení rozhodnutí súdov nižších stupňov podľa najvyššieho súdu možno vyvodiť, že predmetné výsluchy svedkov - migrantov neboli jedinými usvedčujúcimi dôkazmi. Na druhej strane však zo skutkových úvah súdov nižších stupňov nemožno s dostatočnou mierou istoty vyvodiť, či týmto výsluchom svedkov - migrantov bola pripísaná váha rozhodujúceho dôkazu. V takomto prípade je podľa dovolacieho súdu potrebné poukázať na aktuálnu judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej prieskum celkovej spravodlivosti trestného konania z hľadiska potencionálneho porušenia práva obvineného na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. d) Dohovoru je potrebné realizovať nielen v prípade, ak namietaný dôkaz nevykonaný kontradiktórnym spôsobom predstavuje jediný alebo rozhodujúci dôkaz, ale rovnako aj vtedy, ak súd zistí, že nie je úplne jasné, či takýto dôkaz predstavuje jediný alebo rozhodujúci dôkaz a súčasne je presvedčený, že mal značnú (nie však rozhodujúcu) váhu a jeho pripustenie mohlo znevýhodniť obhajobu (porovnaj Schatschaschwili proti Nemecku, bod 81, alebo Al Alo proti Slovenskej republike, bod 55.).

V nadväznosti na uvedené najvyšší súd uvádza, že zo skutkových úvah súdov nižších stupňov je zrejmé, že namietané výsluchy mali z hľadiska odsúdenia obvineného dôležitú váhu a ich pripustenie do konania mohlo znevýhodňovať obhajobu. Z tohto dôvodu dovolací súd považoval za odôvodnené sa ďalej zaoberať namietanou nezákonnosťou vykonaného dokazovania, ako aj jej prípadným dopadom na obhajobné práva obvineného (najmä na právo obvineného na kontradiktórny výsluch svedka v konaní pred súdom) a na celkovú spravodlivosť trestného konania, a to aj napriek tomu, že s istotou nezistil, či namietané výsluchy svedkov - migrantov predstavovali v predloženej trestnej veci pre skôr konajúce súdy dôkazy určujúce výsledok tohto trestného konania (k definícii rozhodujúceho dôkazu porovnaj Al-Khawaja a Tahery proti Spojenému kráľovstvu, bod 131.).

Podľa § 263 ods. 3 písm. a) Trestného poriadku zápisnica o výpovedi spoluobžalovaného alebo svedka sa môže prečítať aj vtedy, ak bol výsluch vykonaný spôsobom zodpovedajúcim ustanoveniam tohto zákona a taká osoba zomrela alebo sa stala nezvestnou, pre dlhodobý pobyt v cudzine alebo na neznámom mieste nedosiahnuteľnou, alebo ochorela na chorobu, ktorá natrvalo alebo na dlhší čas znemožňuje jej výsluch alebo ak sa taká osoba ani na opätovné predvolanie súdu k výsluchu bez dôvodného ospravedlnenia nedostaví a jej predvedenie bolo neúspešné; ak ide o výpoveď svedka, u ktorého bol v čase jeho výpovede v prípravnom konaní, ktorá sa má prečítať, dôvodný predpoklad, že na hlavnom pojednávaní ho nebude možné vypočuť, možno jeho výpoveď prečítať len vtedy, ak bol o úkone riadne upovedomený obvinený, a ak má obhajcu, jeho obhajca.

Nahliadnutím do predloženého spisového materiálu dovolací súd zistil nasledovné:

- obvinený mal od začiatku trestného konania k dispozícii tlmočníka (porovnaj č. l. 128 a nasl. vyšetrovacieho spisu);
- obvinený bol pred svojím prvým výsluchom v prípravnom konaní 31. augusta 2023 poučený v zmysle § 213 Trestného poriadku o tom, že policajt mu môže umožniť prítomnosť na výsluchoch svedkov, ktorí budú po jeho obvinení vypočutí a uviedol, že toto svoje právo využíva a výsluchov sa zúčastniť chce (č. l. 94 vyšetrovacieho spisu);
- po ukončení svojho prvého výsluchu v prípravnom konaní bol obvinený upovedomený, že sa bude pokračovať ďalšími procesnými úkonmi, a to okrem iného aj výsluchmi svedkov - migrantov, pričom súčasne bol poučený o tom, že do budúca nebude možné menovaných svedkov vypočuť z dôvodu možného postupu vyplývajúceho z readmisnej dohody o návrate migrantov do krajiny pôvodu; k tomuto poučeniu obvinený uviedol, že sa chce zúčastniť týchto úkonov a klásť svedkom otázky (č. l. 95 súdneho spisu);
- obvinený sa následne 1. septembra 2023 zúčastnil výsluchu svedkyne C. I. a bolo mu umožnené klásť tejto svedkyňi otázky (č. l. 106 a nasl. vyšetrovacieho spisu);
- ďalších výsluchov svedkov - migrantov sa obvinený po opätovnom zákonnom poučení podľa § 213 Trestného poriadku nezúčastnil s tým, že sa ich zúčastniť nechce, nakoľko chcel byť prítomný len pri výsluchu ženy, ktorá sedela vedľa neho vo vozidle (č. l. 113 vyšetrovacieho spisu); výsluchy svedkov G. S. T., S. T.W. a I. A. S. boli vykonané v neprítomnosti obvineného (č. l. 114 a nasl. vyšetrovacieho spisu);
- v súdnom konaní súd prvého stupňa preveril prítomnosť svedkov - migrantov C. I., G. S. T., S. T. a I. A. S. na území Slovenskej republiky a zistil, že menovaní svedkovia boli 31. augusta 2023 predvedení podľa § 79 ods. 1 zákona o pobyte cudzincov na mobilnú jednotku Policajného zboru Bratislava, boli administratívne vyhostení a bola im uložená lehota na vycestovanie z územia Slovenskej republiky v trvaní 7 dní; následne boli 1. septembra 2023 prepustení, pričom ich pobyt nie je známy (porovnaj str. 412 súdneho spisu);
- na hlavnom pojednávaní konanom 7. mája 2024 boli podľa § 263 ods. 3 písm. a) Trestného poriadku prečítané zápisnice o výsluchoch vyššie menovaných svedkov z prípravného konania (č. l. 469 súdneho spisu).

Vychádzajúc z vyššie uvedených skutočností najvyšší súd konštatuje, že dikcia ustanovenia § 263 ods. 3 písm. a) Trestného poriadku umožňujúca prečítanie zápisníc o výsluchu menovaných svedkov bola v plnom rozsahu naplnená, nakoľko z predloženého spisového materiálu je zrejmé, že predmetné výsluchy boli v prípravnom konaní vykonané v súlade s ustanoveniami Trestného poriadku, obvinený bol o výsluchoch svedkov v prípravnom konaní upovedomený, mal možnosť sa ich zúčastniť a svedkovia sa pre dlhodobý pobyt v cudzine stali pre súd nedosiahnuteľnými (vo význame, že ich k účasti na trestnom konaní nebolo možné donútiť - porovnaj Čentěš, J., Kurilovská, L., Burda, E., a kol. Trestný poriadok II. Komentár., Bratislava : C. H. Beck, 2021, s. 540.)

Na druhej strane samotné naplnenie dikcie ustanovenia § 263 ods. 3 písm. a) Trestného poriadku nie je z hľadiska dovolacieho prieskumu dostačujúce, keďže dovolací súd je povinný pri takejto dovolacej námietke rovnako zohľadňovať aj to, či prečítaním zápisnice o výsluchu svedkov - migrantov z prípravného konania podľa označeného ustanovenia, nedochádza k zásahu do práva obvineného na obhajobu v zmysle čiastkového práva obvineného na kontradiktórnosť trestného konania („rovnosť zbraní“) takým spôsobom, ktorý by bol nezlučiteľný s čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a § 2 ods. 14 Trestného poriadku (možné zásadné porušenie práva na obhajobu v zmysle dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku).

Kontradiktórnosť možno charakterizovať ako všeobecný právny princíp konania, za pravidlo procesného práva ovládajúci každý súdny proces. Spolu s právom na obhajobu je jeho najzákladnejším princípom. Bez neho vôbec nemožno hovoriť o procese, keďže podstatou procesu je konfrontácia dvoch strán, z ktorých každá musí mať možnosť vyjadriť sa, popierať návrhy, argumenty a dôkazy druhej strany a predkladať vlastné. Ide o jednu z hlavných záruk súdneho konania. Neexistuje spravodlivosť bez kontradiktórnej diskusie a čím skôr k nej dôjde, tým väčšia je nádej na objektivnosť. Kontradiktórna

diskusia je kráľovskou cestou pri hľadaní pravdy. Princíp kontradiktórnosti sa uplatňuje predovšetkým v súdnom konaní. Prvky kontradiktórnosti sa však vyskytujú už v prípravnom konaní. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je aj právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorá okrem iných procesných záruk kladie dôraz aj na zachovanie kontradiktórnosti konania a „rovnosti zbraní“. Podstatou kontradiktórnosti a s ňou súvisiacej „rovnosti zbraní“ je, aby všetci účastníci konania mali reálnu možnosť využiť svoje procesné práva predložiť argumenty a reagovať na protiargumenty protistrany.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený. Rozsudok musí byť vyhlásený verejne, ale tlač a verejnosť môžu byť vylúčené buď po dobu celého alebo časti procesu v záujme mravnosti, verejného poriadku alebo národnej bezpečnosti v demokratickej spoločnosti, keď to vyžadujú záujmy maloletých alebo ochrana súkromného života účastníkov, alebo v rozsahu považovanom súdom za úplne nevyhnutný, pokiaľ by vzhľadom na osobitné okolnosti mohla byť verejnosť konania na ujmu záujmom spravodlivosti.

Podľa čl. 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý, kto je obvinený z trestného činu, má tieto minimálne práva: vypočúvať alebo dať vypočuť svedkov proti sebe a dosiahnuť predvolanie a vypočutie svedkov vo svoj prospech za rovnakých podmienok, ako svedkov proti sebe.

Podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa § 2 ods. 14 Trestného poriadku strany sú si v konaní pred súdom rovné.

Dovolací súd na tomto mieste v plnom rozsahu poukazuje na detailný vývoj judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva tak, ako ho popísal vo svojom skoršom rozhodnutí, sp. zn. 1Tdo/70/2024, z 19. februára 2025 (viď Unterpetinger proti Rakúsku, Kostovski proti Holandsku, Luca proti Taliansku, Asch proti Rakúsku, Saidi proti Francúzsku, Balšán proti Českej republike, Breukhoven proti Českej republike, Rachdad proti Francúzsku, Zentar proti Francúzsku, Guilloury proti Francúzsku, Ubach Mortes proti Andorre, Berisha proti Holandsku a predovšetkým Al Khawaja a Tahery proti Spojenému Kráľovstvu a Schatschaschwili proti Nemecku).

Majúc na zreteli tzv. trojfázový test známy predovšetkým z rozsudkov Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Al-Khawaja a Tahery proti Spojenému kráľovstvu, o sťažnostiach č. 26766/05 a č. 22228/06, z 15. decembra 2011 a vo veci Schatschaschwili proti Nemecku, o sťažnosti č. 9154/10, z 15. decembra 2015 sa najvyšší súd v intenciách prejednávanej zaoberal nasledovnými právnymi otázkami:

- 1) či existoval dobrý dôvod pre neprítomnosť svedkov - migrantov na hlavnom pojednávaní;
- 2) či sporné výpovede svedkov - migrantov predstavujú jediný alebo rozhodujúci dôkaz;
- 3) či obmedzenie práva na kontradiktórnosť konania bolo vyvážené ďalšími faktormi, ktoré kompenzovali sťažené podmienky, v ktorých pracovala obhajoba.

Ad 1) - či existoval dobrý dôvod pre neprítomnosť svedkov - migrantov na hlavnom pojednávaní.

Dobrý dôvod postráda definíciu, pôjde zrejme o nevyhnutnosť použitia predchádzajúcej výpovede svedka. Za dobrý dôvod je v zmysle ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva možné považovať za určitých okolností napríklad smrť svedka alebo strach svedka, rovnako aj neprítomnosť zo zdravotných dôvodov, nedostupnosť svedka alebo druhotnú nenáležitú viktimizáciu svedka - dieťaťa, ktoré je zároveň obeťou trestného činu.

Nedostupnosť svedka ako dobrý dôvod pre neprítomnosť svedka na hlavnom pojednávaní je akceptovateľná za predpokladu, že konajúci súd vynaložil primerané úsilie na zabezpečenie prítomnosti

tohto svedka. Príkladmo skutočnosť, že vnútroštátne súdy neboli schopné lokalizovať dotknutého svedka alebo skutočnosť, že svedok nebol prítomný v krajine, v ktorej sa konanie konalo, vo viacerých prípadoch nestačila na splnenie požiadaviek čl. 6 ods. 3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, keďže tento vyžaduje, aby jednotlivé zmluvné štáty prijali pozitívne kroky k tomu, aby umožnili obvinenému vypočuť alebo dať vypočuť svedkov proti nemu. Takéto opatrenia majú byť súčasťou starostlivosti, ktoré musia zmluvné štáty vynaložiť, aby zabezpečili účinné uplatňovanie práv zaručených čl. 6 Dohovoru. Medzi takéto opatrenia patrí napríklad aktívne hľadanie svedka pomocou polície, pokus o využitie medzinárodnej právnej pomoci a preskúmanie dôvodov, pre ktoré sa svedok nemôže zúčastniť pojednávania (porovnaj Schatschaschwili proti Nemecku, bod 84. - 87.).

Pokiaľ ide o naplnenie dobrého dôvodu neprítomnosti svedkov - migrantov na hlavnom pojednávaní v trestnej veci obvineného Z. najvyšší súd dáva do pozornosti, že zo skutočností uvedených vyššie je zrejmé, že súd prečítal zápisnice o ich výsluchoch z prípravného konania až po tom, ako preveril ich prítomnosť na území Slovenskej republiky a zistil, že títo svedkovia boli z územia Slovenskej republiky 1. septembra 2023 administratívne vyhostení. Dovolací súd s prihliadnutím na uvedené konštatuje, že súd prvého stupňa sa usiloval o zabezpečenie účasti týchto svedkov na hlavnom pojednávaní.

Súčasne je však potrebné poznamenať, že zo strany súdu prvého stupňa neboli využité všetky prostriedky na zabezpečenie účasti týchto svedkov na hlavnom pojednávaní, nakoľko neboli použité ustanovenia Trestného poriadku o právnej pomoci vo vzťahu v cudzine, a to konkrétne procesný inštitút dožiadania podľa § 532 a nasl. Trestného poriadku vo vzťahu k Tureckej republike. Použitie predmetného procesného inštitútu podľa najvyššieho súdu prichádzalo do úvahy z dôvodu, že svedkovia - migranti počas svojich výsluchov v prípravnom konaní uviedli orgánom činným v trestnom konaní adresy svojho trvalého pobytu na území Tureckej republiky. Súdy nižších stupňov napriek tomu, že disponovali takouto informáciou, nepožiadali príslušné orgány Tureckej republiky o preverenie pobytu týchto svedkov na uvedených adresách a u tureckej strany ani nezisťovali možnosť prípadného zabezpečenia vypočutia vyhostených svedkov na hlavnom pojednávaní prostredníctvom videokonferenčného zariadenia.

S poukazom na vyššie uvedené najvyšší súd sumarizuje, že v trestnej veci dovolateľa možno konštatovať vzhľadom na administratívne vyhodenie svedkov - migrantov, výraznú mieru ich nedostupnosti pre potreby súdu prvého stupňa. Na druhej strane je však nutné rovnako pripomenúť, že zo strany súdu prvého stupňa nedošlo k pokusu o využitie všetkých dostupných procesnoprávných inštitútov zabezpečenia účasti svedkov - migrantov na hlavnom pojednávaní aspoň na diaľku prostredníctvom videokonferenčného zariadenia, a to napriek tomu, že disponovali informáciami o adresách ich trvalého pobytu v Tureckej republike, ktoré však využitím právnej pomoci vo vzťahu k cudzine ďalej nepreverovali. V trestnej veci dovolateľa teda nebolo vynaložené všetko primerané úsilie na zabezpečenie účasti svedkov - migrantov na hlavné pojednávanie, a preto dovolací súd uzatvára, že naplnenie dobrého dôvodu neprítomnosti týchto svedkov na hlavnom pojednávaní nemožno v plnom rozsahu konštatovať.

Ad 2) - či sporné výpovede predstavujú jediný alebo rozhodujúci dôkaz.

K predmetnej otázke sa najvyšší súd taktiež vyjadril už v predchádzajúcej časti odôvodnenia tohto uznesenia, keď uviedol, že predmetné výpovede zjavne nepredstavovali jediné dôkazy, avšak nevedel ďalej určiť to, či z pohľadu konajúcich súdov predstavovali rozhodujúce dôkazy. Keďže však predmetné výsluchy svedkov zjavne zohrávali pri odsúdení obvineného dôležitú úlohu (mali značnú váhu) a je zrejmé, že ich pripustenie z objektívneho hľadiska znevýhodňovalo postavenie obhajoby, najvyšší súd považoval za odôvodnené preskúmať celkovú spravodlivosť trestného konania prostredníctvom tohto testu známeho z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (opätovne k tomu porovnaj Schatschaschwili proti Nemecku, bod 81. alebo Al Alo proti Slovenskej republike, bod 55.).

Ad 3) - či obmedzenie práva na kontradiktórnosť konania bolo vyvážené ďalšími faktormi, ktoré kompenzovali sťažené podmienky, v ktorých pracovala obhajoba.

Za dôležité vyvažujúce faktory pripustenia výpovede svedka nevykonanej kontradiktórne na hlavnom pojednávaní možno považovať opatrný prístup súdu k takejto výpovedi, podrobné odôvodnenie spoľahlivosti takehoto dôkazu, ako aj zohľadnenie ostatných dostupných dôkazov. Ako vyvažujúce faktory môže byť taktiež zohľadnené vykonanie videozáznamu o výsluchu neprítomného svedka tak, aby súd a procesné strany mali možnosť vytvoriť si vlastný dojem o jeho spoľahlivosti, dostupnosť overujúcich dôkazov (napríklad výpovede osôb, ktorým svedok oznámil dôležité udalosti), znalecké posudky o dôveryhodnosti obete alebo možnosť klásť svedkovi v priebehu súdneho konania nepriamo (písomne). Významnú procesnú záruku rovnako tvorí aj možnosť obvineného alebo obhajcu klásť svedkovi otázky počas prípravného konania, ako aj možnosť uviesť vlastnú verziu udalostí a spochybníť dôveryhodnosť neprítomného svedka, poukázať na nezrovnalosť alebo rozpory s výpoveďami iných svedkov (porovnaj Schatschaschwili proti Nemecku, bod 125. - 131.).

Zohľadňujúc vyššie uvedené najvyšší súd uvádza, že v predloženej trestnej veci dovolateľa je možné vzhľadnúť faktory, ktoré vyvažujú sťažené podmienky obhajoby.

Dovolací súd v prvom rade poznamenáva, že v prípravnom konaní bol kontradiktórnym spôsobom vykonaný výsluchu svedkyne C. I., keďže tento výsluchu sa obvinený zúčastnil a bolo mu umožnené klásť tejto svedkyňi otázky, čo aj využil (č. l. 106 a nasl. vyšetrovacieho spisu). Na výsluchoch ďalších svedkov - migrantov sa následne obvinený, hoci bol o ich konaní riadne upovedomený, z vlastnej vôle nezúčastnil (č. l. 113 vyšetrovacieho spisu), a to aj napriek tomu, že bol nad rámec poučenia podľa § 213 Trestného poriadku zo strany orgánov činných v trestnom konaní individualizovane poučený o tom, že do budúcnosti týchto svedkov nebude možné kontradiktórne vypočuť, resp. zopakovať ich výsluch z dôvodu možného postupu vyplývajúceho z readmisnej dohody o návrate migrantov do krajiny pôvodu (č. l. 95 vyšetrovacieho spisu). Na základe predmetného poučenia možno podľa najvyššieho súdu konštatovať, že obvinený sa účinne vzdal práva na kontradiktórny výsluch svedkov - migrantov v prípravnom konaní, a preto nevykonanie výsluchov svedkov G. S., T., S. T. a I. A. S. kontradiktórnym spôsobom počas celého trestného konania nemožno pripísať pochybeniu orgánov činných v trestnom konaní.

Rovnako je potrebné uviesť, že v konaní pred súdom mal obvinený možnosť sa vyjadriť, či už priamo k výsluchom svedkov - migrantov (§ 271 ods. 1 Trestného poriadku) alebo vo všeobecnosti k vykonanému dokazovaniu ako celku (§ 274 Trestného poriadku). Na základe uvedeného nemožno mať za preukázané, že by obvinený alebo obhajoba ako celok nemala príležitosť v konaní pred súdom uviesť vlastnú verziu udalostí, resp. spochybníť dôveryhodnosť neprítomných svedkov alebo poukázať na nezrovnalosť alebo rozpory s výpoveďami iných svedkov.

V predloženej trestnej veci taktiež možno identifikovať dostatok ďalších dostupných dôkazov, ktoré overujú výpovede svedkov - migrantov, a to predovšetkým výpovede svedka M., svedka I. K., výsledky znaleckého dokazovania, zápisnice o zadržaní, obhliadke miesta činu a prehliadke nebytových priestorov, výpisy NDS Slovenska a Maďarska a ďalšie listinné dôkazy. Po nahliadnutí do oboch napadnutých rozhodnutí najvyšší súd konštatuje, že oba súdy pristúpili k hodnoteniu týchto dôkazov tak jednotlivo, ako aj v súhrne s potrebnou mierou opatrnosti. Je zrejmé, že s osobitnou mierou opatrnosti pristúpili aj k hodnoteniu výpovedí svedkov - migrantov, ktorých pravdivosť overovali v kombinácii s ďalšími vykonanými dôkazmi (porovnaj najmä str. 5 - 6 rozsudku súdu prvého stupňa).

K celkovej spravodlivosti trestného konania.

Platí, že účelom trestného konania nie je len spravodlivé potrestanie páchatel'a, ale aj „fair“ proces. Existencia riadneho procesu je nevyhnutnou podmienkou existencie demokratického právneho štátu (II. ÚS 2014/07 - Ústavný súd Českej republiky).

Všetky vyššie uvedené tri kroky tzv. trojstupňového testu podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva spolu súvisia a spoločne slúžia na zistenie, či bolo trestné konanie ako celok spravodlivé. Pri

zachovaní celkovej spravodlivosti trestného konania („fair“ procesu) Európsky súd pre ľudské práva nevyslovuje porušenie základného práva obvineného podľa čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Najvyšší súd osvojujúci si predmetný prístup k čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd sa preto na podklade vyššie uvedených v rámci trojstupňového testu zistených skutočností zaoberal celkovou spravodlivosťou trestného konania vedeného proti obvinenému W. Z. a dospel k nasledovným záverom.

V neprospech celkovej spravodlivosti trestného konania vedeného proti obvinenému svedčí čiastočná absencia dobrého dôvodu nevypočutia svedkov - migrantov na hlavnom pojednávaní (vzhľadom na nevyužitie všetkých dostupných právnych prostriedkov, prostredníctvom ktorých by sa dalo pokúsiť o zabezpečenie ich účasti na hlavnom pojednávaní). V takýchto prípadoch je ale potrebné zobrať do úvahy, že absencia závažného dôvodu pre neprítomnosť svedka nemôže byť sama o sebe rozhodujúca pre záver o nespravodlivosti konania. Neexistencia závažného dôvodu pre neprítomnosť svedka obžaloby je významný faktor, ktorý musí byť zvážený pri posudzovaní celkovej spravodlivosti a ktorý môže vychýliť jazýček váh smerom k záveru o porušení čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. d) Dohovoru (porovnaj *Schatschaschwili* proti Nemecku, bod 78.). V súvislosti s uvedeným nemožno opomínať, že závažnosť tejto okolnosti svedčiacej v neprospech celkovej spravodlivosti trestného konania do istej miery zmierňuje vyvinutá procesná aktivita súdu smerujúca k zisteniu, či sa títo svedkovia nachádzajú na území Slovenskej republiky.

V prospech celkovej spravodlivosti trestného konania naproti tomu svedčí, že výsluch svedkyne C. I. bol vykonaný v prípravnom konaní kontradiktórne, že obvinený mal možnosť zúčastniť sa výsluchov svedkov G. S., T., S. T. a I. A. S. v prípravnom konaní a túto možnosť dobrovoľne nevyužil po náležitom a individualizovanom poučení o možných dôsledkoch nevyužitia tohto práva (tak ako to predpokladá postup naznačený vo veci *Al Alo* proti Slovenskej republike), že mal možnosť vyjadriť sa k týmto výsluchom a spochybniť ich na hlavnom pojednávaní, dostupnosť ďalších dôkazov (či už ďalšieho rozhodujúceho alebo viacerých podporných), ako aj opatrný a odôvodnený postup súdov pri hodnotení dôkazov.

Dovolací súd vychádzajúc z vymenovaných okolností prípadu zastáva názor, že nevykonanie osobných výsluchov svedkov - migrantov C. I. G. S., T., S. T. a I. A. S. na hlavnom pojednávaní a prečítanie ich výpovedí z prípravného konania nenaruša celkovú spravodlivosť trestného konania, do takej miery, aby takýto postup súdu mal charakter porušenia práva obvineného na kontradiktórny výsluch svedka v zmysle čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv, čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky alebo § 2 ods. 14 Trestného poriadku.

Je tomu tak z dôvodu, že vyvažujúce faktory sťaženia výkonu obhajoby v dôsledku prečítania zápisníc o výsluchu svedkov z prípravného konania na hlavnom pojednávaní vyvažujú zistenú čiastočnú absenciu dobrého dôvodu neprítomnosti svedkov na hlavnom pojednávaní. Zároveň tiež platí, že absencia závažného dôvodu pre neprítomnosť svedka nemôže byť sama o sebe rozhodujúca pre záver o nespravodlivosti konania. Neexistencia závažného dôvodu pre neprítomnosť svedka obžaloby je významný faktor, ktorý musí byť zvážený pri posudzovaní celkovej spravodlivosti a ktorý môže vychýliť jazýček váh smerom k záveru o porušení čl. 6 ods. 1 a ods. 3 písm. d) Dohovoru (porovnaj *Schatschaschwili* proti Nemecku, bod 78.).

Za najdôležitejší vyvažujúci faktor dovolací súd v tejto súvislosti považuje priebeh výsluchov svedkov v prípravnom konaní, keď bola obvinenému daná možnosť zúčastniť sa týchto výsluchov, pričom mu boli náležitým a individualizovaným spôsobom vysvetlené možné dôsledky jeho neúčasti na týchto výsluchoch. V kombinácii s náležitou opatrnosťou súdov badateľnou z odôvodnení oboch napadnutých rozhodnutí súdov a s existenciou iných priamych dôkazov, ako aj viacerých podporných dôkazov, ako aj s možnosťou svedka spochybniť prečítanú výpoveď na hlavnom pojednávaní má dovolací súd za to, že len tá skutočnosť, že súd prvého stupňa nevyužil všetky dostupné prostriedky na zabezpečenie účasti svedkov na hlavnom pojednávaní nemôže byť dôvodom na konštatovanie narušenia celkovej spravodlivosti trestného konania v neprospech obvineného.

Pokiaľ obvinený namietal rozsudkom Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci *Al Alo* proti Slovenskej republike, č. 32084/19, z 10. februára 2022 najvyšší súd uvádza, že v predmetnej veci došlo čiastočne k odlišnej situácii, ktorá mala zásadný dopad na iné vyhodnotenie zachovania celkovej spravodlivosti

trestného konania. Na rozdiel od predloženej trestnej veci totižto v prípade sťažovateľa pána Al Ala orgány činné v trestnom konaní Slovenskej republiky neposkytli obvinenému v prípravnom konaní náležité a individualizované poučenie o tom, že v dôsledku nedosiahnuteľnosti svedkov - migrantov pravdepodobne nebude možné týchto svedkov v ďalšom priebehu trestného konania kontradiktórne vypočuť. Na základe uvedeného potom Európsky súd pre ľudské práva konštatoval, že nedošlo k účinnému vzdaniu sa práva na výsluch týchto svedkov v prípravnom konaní, čo malo následne priamy dopad aj na vyhodnotenie celkovej spravodlivosti trestného konania.

Najvyšší súd sumarizuje, že podľa jeho názoru postupom podľa § 263 ods. 3 písm. a) Trestného poriadku v predloženej trestnej veci nedošlo k narušeniu celkovej spravodlivosti trestného konania vedeného proti obvinenému vo význame podľa ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, a preto na základe tejto námietky obvineného nemožno konštatovať naplnenie dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku a ani iného dovolacieho dôvodu.

K dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať, ani meniť.

Nesprávnym právnym posúdením zisteného skutku sa rozumie, že skutok bol v napadnutom rozhodnutí kvalifikovaný ako trestný čin, napriek tomu, že nešlo o žiadny trestný čin, alebo že ustálený skutok vykazuje znaky iného trestného činu, alebo že obvinený bol uznaný za vinného z prísnejšieho trestného činu, než ktorého sa ustáleným skutkom dopustil. Podstatou správneho posúdenia skutku je aplikácia hmotného práva, teda že skutok zistený v napadnutom rozhodnutí súdu bol subsumovaný - podradený pod správnu skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone, pričom len opačný prípad (nesprávna subsumpcia) odôvodňuje naplnenie tohto dôvodu.

Nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia sa rozumie posúdenie trestnosti činu a tiež uloženie trestu v rozpore s § 2 ods. 1, ods. 2 Trestného zákona, nedostatočné posúdenie okolností vylučujúcich protiprávnosť (§ 24 - krajná núdza, § 25 - nutná obrana, § 26 - oprávnené použitie zbrane, § 27 - dovolené riziko, § 28 - výkon práva a povinnosti, § 29 - súhlas poškodeného, § 30 Trestného zákona - plnenie úlohy agenta), prípadne zániku trestnosti činu (najmä § 87 Trestného zákona - premlčanie trestného stíhania), resp. chybné rozhodnutia súdu pri uložení úhrnného trestu a spoločného trestu (§ 41 Trestného zákona), súhrnného trestu (§ 42 Trestného zákona), trestu odňatia slobody na doživotie (§ 47 a nasl. Trestného zákona) a pod..

Proces skúmania naplnenia znakov skutkovej podstaty trestného činu a naplnenia znakov odôvodňujúcich použitie kvalifikovanej skutkovej podstaty je z hľadiska myšlienkového postupu súdu a orgánov činných v trestnom konaní subsumpciou (alebo podradením) zisteného a ustáleného skutku pod príslušné zákonné ustanovenia všeobecnej a osobitnej časti Trestného zákona. Podradenie skutkových zistení pod konkrétne zákonné ustanovenia je otázkou právnou, a preto pokiaľ obvinený v dovolacom konaní napáda nedostatočnosť ustálených skutkových zistení súdov, zrkadlených v skutkovej vete napadnutého rozsudku, ohľadne naplnenia obligatórneho znaku kvalifikovanej skutkovej podstaty zločinu prevádzachstva podľa § 355 ods. 1, ods. 3 písm. d) Trestného zákona s poukazom na § 138 písm. j) Trestného zákona - obvinený koná závažnejším spôsobom konania - na viacerých osobách, jedná sa o otázku právnou (a nie skutkovú), ktoré je spôsobilá naplniť dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

V reakcii na námietku dovolateľa podradenú pod tento dôvod dovolania dovolací súd poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. R 18/2019, uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 2/2019, podľa ktorého platí nasledovné: „Znak spáchania trestného činu „na viacerých osobách“ pri trestnom čine prevádzachstva - § 355 ods. 3 písm. d), § 138 písm. j) Trestného zákona. Na rozdiel od konania popísaného v ustanovení § 355 ods. 1

alebo 2 Trestného zákona, ktoré je trestným činom pri jednej alebo dvoch osobách, ktoré prostredníctvom konania páchatel'a nedovolené prekračujú (majú prekročiť) štátnu hranicu Slovenskej republiky alebo nedovolené prechádzajú cez jej územie, pri troch a viacerých takých osobách sa použije aj okolnosť, ktorá podmieňuje použitie vyššej trestnej sadzby podľa odseku 3 písm. d) naposledy označeného ustanovenia v nadväznosti na ustanovenie § 138 písm. j) Trestného zákona. Tým je vyjadrená kvantifikácia závažnosti konania páchatel'a podľa počtu „prevádzaných“ osôb, bez ohľadu na okolnosť, že taká osoba nie je pri dotknutom trestnom čine poškodeným.“

Predmetný judikovaný právny názor najvyššieho súdu z hľadiska ústavnej konformnosti posúdil aj Ústavný súd Slovenskej republiky, keď vo svojom uznesení, sp. zn. IV. ÚS 226/2022, z 3. mája 2022 uviedol nasledovné:

„Výklad, v zmysle ktorého trestný čin prevádzačstva je spáchaný závažnejším spôsobom konania, ak je spáchaný na viacerých osobách, je ústavne konformný. Takýto výklad má základ v znení príslušných ustanovení Trestného zákona, je predvídateľný a v súlade s podstatou uvedeného trestného činu.“

S poukazom na uvedené dovolací súd len v krátkosti uvádza, že sa s vyššie citovanou ustálenou judikatúrou najvyšších súdnych inšancií v plnej miere stotožňuje a nevzhliada žiadny dôvod sa od nej v trestnej veci dovolateľ'a odkloniť. Námietky dovolateľ'a subsumované v podanom dovolaní pod dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku založené na inom právnom názore najvyšší súd považuje za nedôvodné, pričom obvineného v plnej miere v konkrétnostiach na citovanú judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Ústavného súdu Slovenskej republiky odkazuje.

S ohľadom na uvedené najvyšší súd nezistil ani naplnenie dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku.

Dovolací súd majúci na zreteli všetky právne úvahy vyslovené v odôvodnení tohto uznesenia uzatvára, že je zrejmé, že v predloženej veci nemožno na podklade námietok dovolateľ'a konštatovať naplnenie dôvodov dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g) alebo písm. i) Trestného poriadku (ani iných), a preto rozhodol tak ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.